

نادیە محمود

بەرلەووی وەلامی خودی پرسیارەکه بدمەو، سەرەتا دەمووی جیاوازی نیوان ئیمەو دەستەو تاقمی ئیسلامی و پاشماوەکانی بەعس لەسەر ھەلوئیست لە ھەلبژاردنەکانی ئیستا بھەمەروو. لەمبارەشەو دەمووی خوینەرەن لەبارە کۆمەلیک لە ھەلوئیستەکانی حیزبی کۆمونیستی کریکاری عیراق ناگادار بکەمەو کەپیم وایە مەسەلە ھەلبژاردن لەم ھەلوئیستانە دەگمەتر ئی: ھەلوئیستەکانی ئیستا بھەمەروو. لەمبارەشەو دەمووی خوینەرەن لەبارە کۆمەلیک لە ھەلوئیستەکانی حیزبی کۆمونیستی کریکاری عیراق ناگادار بکەمەو کەپیم وایە مەسەلە ھەلبژاردن لەم ھەلوئیستانە دەگمەتر ئی:

کاتیک ئیمە لەدژی گەمارۆی ئابووری راوەستاین و داوامانکرد کە دەست بەجی و بەبی قەید و شەرت گەمارۆ لەسەر خەلکی عیراق لایبری، ئەوان پی یان وتین – ئەوانی کەدوینی ئۆپۆزیسیۆن بوون و ئەمرۆ بەیارمەتی ئەمریکا لەدەسەلاتدان – ئیو بەکرێگراوی رژیمی بەعس، چونکە گەمارۆی ئابووری بۆ لاوازکردنی رژیم وراپەرانندی خەلکی عیراق داسەپیندراو! پیمان وتن پیچەوانەکە راستە، گەمارۆی ئابووری دەبیتە بەھیزکردنی رژیم و لاواز کردنی ئیرادە خەلکی عیراق. بەلام بۆ ئەم راستی بە دەبوو 13 سال تیپەریت تا دواتر ئەوەدەرکەوت کەچۆن گەمارۆی ئابووری بوو "کارەساتیکی گەرە بەسەر خەلکی عیراق" وە و چۆن بەم ھۆیەشەو خەلک ئەیاننۆانی بێر لەرووخانی رژیم بکەنەو بەقەد ئەو ھەوێ بێر لەو بەکەنەو کە دەستیان بەخۆراکی رۆژانەیان بگات! پاش ئەم ھەموو کارەساتە دواتر ئەوان گەیشتنە ئەراییە کە دەبی گەمارۆی ئابووری ھەلگیریت، بەلام ئەمەش داوایە ئەبوو "بەبی قەید و شەرت" داوای بکەن!!

کاتیک لەدژی جەنگ راوەستاین و وتمان ئەم شەرە بۆ رزگاری عیراق ئی و ھیچ پەیوەندیکی بەچەکی کۆکۆژی پەو ئی. تەنانەت وتمان پەیوەندی ئی بە پەیوەندی پەکانی صدام و ئوسامە بن لادن و پشٹیوانی کردنی تیرۆریستانەو، بەلکو وتمان پەیوەندی بە جیگا و ریگای ئەمریکا و بالادەستی ئەو ھەو ھەبە بەسەر دنیادا. چاوەری بوون تا ئەمریکایی پەکان بەزمانی خۆیان رایان گەیان کە داگیرکەرن، تا ووتیان ئەو راپۆرتانە ھەو بەرە چەکی کۆکۆژی پەو پیمان گەیشتوو ھەلەن!! وھاوکات صدام پەیوەندی ئەبوو بە ریکخراوی ئەلقا عیدەو!!

ووتیان ئەم شەرە بۆ رووخانی رژیم و ھینانی دیموکراتی و مافی مرۆقە! وتمان سیناریۆی رەش لەعیراق بەری دەکووی و گەرەترین خزمەت پیشکەش بە ھیزە ئیسلامی و قەومی پەکان دەکات تا وک ھیزی موقاوەمە دەرکەون!! ئیستاش کۆمەلگای عیراق لە نیو دوولایەنی داگیرکاری ئەمریکا و تیرۆریزمی ئیسلامی – بەعسیدا راگیراوە.

ئیستاش ئەو بلاو دەکەنەو کە بەدوای ھەلبژاردنی حکومەتیکی نیشتمانیدا، ئیحتلال نامینی! و بەم جۆرەش جەدوھلیکی زەمەنی بۆکشانەو ھیزەکان دادەنری!! و حکومەتی ھەلبژیردراویش ھەلدەستی بە نەھیشتنی تیرۆر و ناسایش بۆ ولات بەدی دینی. دەلین ھەلبژاردن دەبیتە مایە یەگرتووی کۆمەلگا و سەروری، دەلین ھەلبژاردن دەبیتە ھۆیک بۆ گیرانەو ھەو سەروری عیراق و پاراستنی یەکی خاکەکی و پارچە پارچە نەبوونی!!

لەرستیدا ھەموو ئەمانە پرو پاگەندە ھەلبژاردن! دەولەتیک کە دیارکراوە بۆ پارێزگاری کردن لە ھەلبژاردنەکان، یانی ئەمریکا ھەر ئەو دەولەتەیکە عیراقی داگیرکردووە و "سەروری" یەکی بەزاندووە. ھەر ئەم دەولەتەش ئەو لایەنەیکە کە دا بە شیبوونی تیرگەری و قەومی بەسەر عیراقدا داسەپاندووە – دیاردەیکە و کەتەنانەت لە رۆژگارەکانی دەسلاتی صدامدا نەبوو، بۆ نمونە پرسیار لەبارە تیرگەری پەو لەو کەسانەیکە کە داوای بوون بە پۆلیسیان لەرژیم پیشکەش دەکرد – بەم جۆرەش بەھۆی دا بەشکردنی عیراق بە تیرەو قەوم و دیا ئەتەو، ئەم ولاتەیکە گۆری بەمەیدانیک بۆ زەبروزەنگی دیموکراسی و ئەو ھیزیکی سەریازی گەرە ھەبی، لەوانی تر براوتەر، شەری دەبابە و چەقو و سەرپەراندن دەست لەھیچ شتیکی نا پارین.

ئایا بەراستی ھەلبژاردن ئەو نامانجانە خۆی دەپیک؟ ئایا ئەو حیزبانەیکە پەروەسی ھەلبژاردندا بەشدارن بەدوای ئەو نامانجانەو؟

ئەوانی لە ھەلبژاردندا بەشدارن بەدوای بەرژەو ھەو ھەو، ھەرەک چۆن لەمەجلیسی حوکم و حکومەتی کاتییدا رەچاویانکرد. حیزبە ئیسلامی پە شیعە پەکان فرسەتیکی میژووییان پیدرا تا بەرەو دەسلەت برۆن، بەلام ئەمانە ھیچ بەرنامەیکە سیاسی یان بۆ دووبارە ریکخستەو کۆمەلگا بەدەستەو ئی. ئەمانە لەریگای ئەمریکاو لە فراوانترین دەرگاوە بەرەو دەسلەت ھاتن و مۆریان لە نیوچاوانی دانیشتوانی "جنوب" دا بەو ھەموویان "شیعە" ن، تەنانەت ئەگەر شیعەش نەبن. ئەمانە سویدیان لەبۆشایی دەسلەت وەرگرت تا لەریگای زەبرو زەنگەو دەسلەت یان بەسەر خەلکا داسەپینن، ئەویش بەداخستنی سینەماکان و وەرگرتنی سەرمانە و حیجابی بەزۆری خیزانەکان و .. تا نمونەیکە "ویلائیەتی ئیسلامی" یان لە خوارووی عیراقدا دامەزینن. بۆ ئەمانە فرسەتی میژوویی ھاتوتە پێش تا دەسلەت بەدەستەو بگرن. وە ھەمان بارودۆخیش بەگۆیرە ئەحزابە کوردی پەکان و ئەو ئیفتلافا تەزانەو کە پیکھاتن بردنەو ھەلبژاردن ریگایەیکە بۆ قازانجی لەم جۆرەیکە خۆیان ..

بەلام بەگۆیرە پاشماوەکانی حیزبی بەعسەو، ئەوانی کە جیگایەکیان لەدەسلەتدا بۆ نەمایەو، ریگای کوشتن و تیرۆریان لە پینا و گەرانەو جیگای لەدەستچوویان ھەلبژاردووە. ئەمانە لەگەل دەستەو تاقمی القاعیدە و ھەبابی یەکاندا کەوتنەتە ھاو پەیمانیتی پەو و خەریکی کاری تیرۆریستین تا جیگایەیکە لەژیر ھەتاویدا بگرن. رەوتە ئیسلامی پەکان لەعیراقدا وەک بەشیک لە بزوتنەو ھەو ئیسلامی سیاسی لە جیھاندا فرسەتی خۆ دەرخستەو یان لە عیراقدا بۆ پەیدا بوو، بەلام ئەمجارەیان لەژیر ناوی "مقاومە" دا، تا بتوانن "دەسلەتی ئەمارەتی ئیسلامی" لەو ناوچانەدا دامەزینن کە زۆریان بەسەریدا ھەبە، کەبە سیکوچکە سونی و شاری موصل ناو دەبرین. ئەمانە کەمتر لە دەولەتیکە "خەلافەتی ئیسلامی لەعیراق" یان ناویتی و بەم بەلگە پەشە نایانەویتی لە ھەلبژاردندا بەشدارین.

لېرەدا پويست نىيە لەبارەى ئەوانەرە بديون كە ئيوە بە چەپى لاوهكى ناويان دەبن، چونكە ئەمانە هيچ تەرح و دەخالەتيكى جديان لە بارودۆخەكاندا نىيە و ھەلوپستەكانيان لاوهكى لەنيو رووداوهكانى عراقدا ماوہتەوہ.

بەلام جياوازييە سياسىيەكانى حيزبى كۆمونيستى كريكارى عراق، لەوخالەوہ دەست پيدەكات كەدەليت: ئايا ھەلبژاردن فرسەتى راستەقىنە بۆ ھاوولايان پيكدىنى تا تەعير لە ئىرادەى سياسىيان بكنو دەوربگيرن لەدارشتنەوہ و وينەكردنى چارەنوسى سياسىدا و بەمجۆرەش پەرمانى خۆيان ھەلبژيرن؟

وہلام نايە ..

وہرن با چەند ساتيك لەگەل خەلكى عراقدا بديون وگويان بۆ بگيرن: " داگيركارىكان ناويت"، ئەمريكا بۆ بەرژەوہندىيەكانى خۆى ھاتوتە عراقەوہ و پەيوەندى بەخواستى خەلكەوہ نىيە، حكومەتى علاوى و ھەرحكومەتيكىش كەدواى ئەو ديت، حكومەتى بەريوہبەرى سياسەتەكانى ئەمريكا و حكومەتيكى گويلەمست دەبى. ئەحزابە ئىسلامىيە شيعىيەكانيش لەشارەكانى خواروددا بالادەست دەكرين و ئەمانەش هيچ پەوہنديكيان بەخواستى خەلكەوہ نابى جگەلە خواو نايەكەيان. ئەمانە دەلالەتيكىن پيشبركىى مۆكردىنى قوتتەراتەكانن و سەرانە و ئينسان دزنيان بەرۆزى رووناك كردۆتە پيشەيان و لەپشتيشينەوہ جمھورى ئىسلامى ئيران راوہستاوہ. ئەمانە خەريكى كارى تيرۆزن لەجەرگەپروۆسەى "ديموكراتى" داو پەنا بۆ ريسواترين شيوہى ترساندىنى خەلك دەبن تا دەنگ بەن بەم يان بەو حيزبى ئىسلامى. ئەمانە ھەولەدەن خۆل بكنە چاوى خەلكەوہ بەوہى كە دەلين ھەلبژاردن لەعراقدا رۆژيكە بۆ مومارەسەى ديموكراسى و ريگا دەدات تا خەلكى نوينەرانى خۆيان بۆ پەرمانى داھاتوو ھەلبژيرن!! لەكاتيكدا بەشەكان لەنيوان شيعە و سوونە و ئەحزابى كوردى و بەشيكي كەميش بۆ ئەفراى تر دابەشكراوہ. ئەوہى كەلە%50 بۆ شيعەكان دانراوہ جا بيان وەيت يانەيانەويت، يانەوہى سيبستانى دەليت ريزەى %30 بۆ سوونىيەكان دانراوہ، جا بەشدارى بكنە لەھەلبژاردنەكاندا يان نا نيشان دەدات كە كورسىيەكانى پەرمان وەك كورسىيەكانى "سينەما ئەتلەس" گيراوہ!! لەسينارىيەكى ئاواشدا ھاوولايان لەعراق چارەيان نىيە جگەلەوہى كەدەبى خۆيان بگونجینن و چاويك بە كاروبارى ژياناندا بخشينن و جاريكىتر ھەويەتى خۆيان بناسيننەوہ و بەناچار دەبى ببن بە شيعە، يان سوونە، وەياخود كوردى و مەسيحى.. لەسەرپانە يەكيك لەمانە ھەلبژيرن!! دەستوريكىش كەبىيارە بنوسى بەخەتيكى گەورە لەريزى پيشەوہ نوسراوہ" عراق دەولەتيكى عەرەبىيەو دىنى ئىسلام دىنيكى رەسمىيە!!"

ئەو پەيامەى كەدەليت ئەم ھەلبژاردنە بۆ ئەوہى كە ئىرادەى ھاوولايانى عراق بۆ ھەلبژاردنى حكومەتى خۆيان، درۆيەكى پوچە. ئايا كەش و ھەواى ئەمنى وئاسايى والەئارادايە تا خەلك بەدلىنايىيەوہ لەخۆيان رووبكەنە سندوقەكانى دەنگدان و گيانيان بەبى زيان دەرچى؟ ئايا بەكردەوہ ئازادى سياسى لەعراقدا لەگۆزدايە، تا خەلك و ئەحزابە سياسىيەكان كارى ئازادانە خۆيان بەبى تيرۆر بەريوہبەرن؟

ديسانەوہ وەلام ھەلا نايە ..

ھەلبژاردن ئەلقەيەكى ترە لەسينارىيەى ئەمريكا لەعراقدا راستەوخۆ پەيوەندى بە ئەحزابى شيعەو سونى و كوردى و مەيلەكانى لەم جۆرەوہ ھەبە و هيچ پەوہنديكى بەو مەسەلانەوہ نىيە كەھاو ولاتى عراقى گەرەكيانە. نە بەھەلبژاردنى حكومەتيكى "شەرعى" تيرۆر كۆتايى ديت و نەئەمريكاش بارگەو بنەى دەپيچيتەوہ! حكومەتى ھەلبژيردراو حكومەتى جەماوہرى عراق نىيە، ئەوان نەلگەل ئەم حكومەتەن وەنەجارى دەكەونە شەرەوہ لەگەليدا، چونكە ئەوان ھەليان نەبژاردوہ. بەلكو ئەمە ئىختياريكى ئەمريكايىيەو بەس.

دەستبردن بۆدامەزراندنى حكومەتيك كە تيايدا ئىرادەى ئازادانەى خەلكى عراق بەرجەستەبييت و بەھۆيەوہ ژيانى خۆيانى پى ريكخراوبكەن، لەريگاي ھاتنە مەيدانى راستەوخۆى جەماوہرى ھەموو شارو شاروچكە و گەرك و گوند وئاوہنديكى كار دەست پيدەكات كەبەدژى دەريپەراندنى ھيزەكانى داگيركەر راوہستاوہ و لەھەر شوينيك بۆيان بيتەپيشەوہ دەستى تيرۆريزم كۆتابكەن و خۆشيان كاروبارى ھەرئەو شوينە بەدەستەوہبگرن و لەريگاي شوراكانى جەماوہرەوہ دەسەلات و دامەزراوہ كانى حكومەت پيك بەينن و بەمجۆرەش كاروبارى شارو ناوچەكانى تر بەدەستەوہبگرن..

جەماوہر خۆيان دەتوانن دەسەلاتيكي بەھيز دامەزرينن، ھەرئەوانيشن دەتوان كۆتايى بەداگيركارى ئەمريكاو تيرۆريزمى ئىسلامى بەينن و بەم جۆرەش كەشو ھەواى ئازادانە و ئاسايش، كەھيچ ھاوولايان بەك تيدا ھەست بە ترس و توقاندن نەكا لەبەردەم ھەلبژاردنەكاندا فەراھەم كەن. كەوايە لەبارودۆخيكي ئاوادا ئەوہ جەماوہر خۆيانن بەرپرسپيارى ژيان و ئەمىيەتى خۆيان لەئەستۆيە و كەش و ھەوا بۆ ھەلبژاردنى حكومەتيكى دلخوازي خۆشيان داين دەكەن.. ئيمە لەراستاي ئەم رەوتەى خەباتى خەلكدا تيدەكۆشين تا سەرلەنوى كۆمەلگايەكى ئازاد و مەدەنى سازدەينەوہ و ھاوولايانيش فرسەتى ھەلبژاردنى حكومەتى خۆيان بەدەست بەينن..